

Ч. 9. (74).

Раштат (Ваден), 21. (П) лютого (н. ст.) 1917. р.

Рік II

РОЗСВІТ

Часопись полонених
громади „Самостійна Україна“.

Видає: Видавництво „Український Рух“.

Раштат, 21. лютого 1917.

Предложені Німеччиною своїм ворогам мирової ноти, заходи Вільзона о переговорах хоч і не приспішили бажаний кінець війни, а на відворот ще більше внесли завзятості воюючим державам, все таки з цих заходів виявилося людське поступовання в моральному освітленні. Для нас, Українців, є важним те, що в принципі тривалого мира кладуть як основний ґрунт: рівність і свободу всіх націй.

Кажучи великі слова про свободу націй, розуміється ся нації поневолених, говорили і про нас, що запевняє нас і подає віру в нашу ідею, віру в нашу справу.

Головна причина вибуху війни зводила ся до поневолення націй. Але війна на ділі усунула остаточно такі варварські погляди, витворюючи високо моральні ідеї визволення, свободний розвиток, самостійність націй; а ці погляди, як ґрунт стають найголовнішими умовами будучого, безумовно, кращого життя.

Значить, такі умови мира, піднесені Вільзоном, могли би принести нам самостійне життя, і в цьому не було жадного сумніву.

Але відгук антанту до Получених Держав, в якому теж знаходимо наміри визволення всіх народів, але треба розуміти під цим визволенням австрійських славян, то такі наміри, знаючи гарно „визволителя“ як Росію, вимагають від нас заняти наше становиско протестом, щоби не дістали ся ще в прикрії умови, ніж були досі.

Наскір знати наміри антанту, що до визволення австрійських славян, Українська Парламентарна Репрезентація в листі до Получених Держав склала протест проти визволення австрійських славян і прилучення до Росії.

В цьому листі зазначена ціль Росії по відношенню до Галичини; зазначена російська політика до війни і під час війни на занятіх галицьких землях.

І в ясній формі зазначені домагання Українців, що до створення незалежної Української держави.

Таку заяву склали і російські Українці до Презідента Получених Держав через Союз визволення України.

Українська Парламентарна Репрезентація, стоячи на інтересах українського народу, ще більше настоює на первих домаганнях, що до утворення українського коронного краю.

Осьвітлюючи це питання, У. П. Р. вказує Австрії на хібне розуміння і трактування питання відокремлення Галичини по маніфесту 5. падолиста минулого року.

Перше всього хібно розуміє Українців бувший міністер президент, коли він інформував небізника цісаря, що не лише Поляки згідні на відділення Галичини, але й Українці домагаються цього. Бо Українці ніколи не думали про відділення Галичини від Австрії, а лише стріміли і домагалися поділу Галичини на польську і українську частину. Через те У. П. Р. рішуче протестує проти такого розуміння відокремлення і заявляє ся за поділом краю на дві національно розграничені провінції на основі національного

ПЕРЕДПЛАТА:

(Щіна одного примірника 2 пф.)
На місяць в таборі 20 пф.
" " поза табором 30 "
" " півроку в таборі 1 м. 20 пф.
" " поза табор. 1 " 80 "
" рік в таборі 2 " — "
" " поза табором 3 " — "

АДРЕСА:

Ukrainisches
Sekretariat
in Rastatt (Baden).
(Комітет видавництва).

принципу, який повинен заняти місце фальшиво зрозумілого історично територіального принципу т. зв. коронних країв.

Для Австрії не корисним являється відділення Галичини,—не корисним із-за господарських причин: перше всього Східна Галичина—отже українська Галичина—є збіжевою коморою для Австрії.

Нафтovі скарби Дрогобича і Борислава дозвнюють найбільше богатим жерелам нафти в румунських Плюештах.

Австрія не має других нафтових жерел, а вже не згадувати про сіль, вугіль, калій і др. мінеральні продукти Карпат. На це все вказують Українці в Австрії, що зі стратою Східної Галичини стратить і ті багацтва.

Українці не можуть жити в вічній непевності, що з ними має стати ся, і щоби раз на завше рішили про те, куди вони мають належати, чerez те домагаються ся скликання парламенту, де би те питання вирішилося остаточно.

Хочуть, аж мукають за ним. Але як міра, коли вони побиті до тепер. Ні,—треба мацати і мацати і ще раз вдарити, але так вдарити, щоби ворога влучити в саме болюче місце. Де ж воно, де?

А чи в Німеччині є те болюче місце? А он долина Рену. Це ж серце Німеччини. А он Вестфалія і Льотарингія в Німеччині. Так там вуголь і зелізо Німеччини, це її сильні мязи. Отде багаті місця. Аж слинка йде Французові та Англіців. Але де прорвати фронт?

Німець вже не втерпів і перервав чекання та вдарив. Порядно вдарив. На захід від Вердену 55 кілометрів не втерпів і вдарив коло Ріпон. На три верстви фронту прорвався і забрав в глубину чотири лінії французьких окопів, всунув ся 800 метрів вперед, взяв 21 офіцерів, 837 жовнірів, двадцять машинових криців і одного міноносця. Під теперішню пору взяли тільки полонених на заході то значить стільки, що тому рік битва над Мазурськими озерами. Та ще й здобули височину, знану під числом 185. А кілько там було вбитих, а скілько ранених, то можна вносити із того, що німецька артилерія так сипала кулями, що Французи чотири рази йшли приступом і ані один крок не посунулися вперед. Але це ще таки нічого, бо то лише Німець помацав, де, ну, де вдарити?

Зате Англія сиротою

лишила ся. Аж десять приятелів має а із жадним не говорить. Німець замкнув морські ворота і... тихо. Де там тихо! В морі кипить. Одно південноє судно лише протягом одного однієї дня втопило 51 тисячу (тонна 2000 фунтів) нагруженої майна. Мати стілько приятелів і ще такого великого на рот вуйка, як Америка, і щоби жаден не зміг подати не то руки, але хоть кінчик пальця на поратунок, то бігме кривда. Де ж таки так сиротою сидіти на морі, дивити ся на море і щоби не погуляти по морі, а приятелі ані писнуть.

Великий вуйко

збирався на війну а тепер—так кажуть часописи—збирався лише посылати муніцію а війська ні. Чи ж не сміх? Навіть раки не будуть мати що їсти, бо що їм із канонів, як їх Німці потоплять?

А ту ще експлозії!

В Архангельську експлозія знищила що лише було, чи жило, на вкруги однієї верстви і наробила шкоди на 50 міліонів рублів; в Ліондоні аж дві експлозії муніційних заводів; в Ліоневіль коло Ліону у Франції страшна експлозія знищила не лише Ліоневіль, але ще й два сусідні села Курі і Альбінь. В Бордо в фабриці Шнайдра-Крезота вибухнув огонь і мав наробити богато шкоди. На 15. лютого вибухнув огонь в муніційній фабриці в Гертфордшир в Англії. Просто, як з Петрового дня.

О які нечесні

отті невтральні. Замість помочити сиритці небозі, тієї сиритці, що то тому два роки, навіть не зікнувшись, замкнула була Німеччину від світу, вони, ті невтральні ще пророкують, що то буде із тою сиротою. Данський „Екстрабляд“ дає раду сироті Англії, що коли вона не поможет собі сама, то здохне з голоду. Бо коли Німеччина пішла раком на дно що тижня по 100 тисяч тон, то англійська флота щезне з лиця землі в короткім часі. Правда, Німеччина лиш останнього тижня втопила поверх 100 тисяч то, але в слідуючих тижнях буде топити менше. Але не тому, що може не спроможе топити а тому, що не буде що топити; бо в Англії не буде що топити, а невтральні не пойдуть на море. От потік!

„Ми є певні успіхи!“

сказав 19. лютого 1917. державний секретар

Із широкого світа.

Де?

На світі перевертається все догори корінem. Морська держава,—найсильніша морська держава,—Англія не шукає рішення війни на морі а на суші на західному фронті.—Найсильніша мілітарна держава на землі, як Німеччина, не шукає рішення війни на суші а на морі.

Англія замкнула свою флоту в добрих сховищах а на західному фронті у Франції має і має, де би то вдарити, щоби прорвати німецький фронт. Кілька місячна мовчанка обох воюючих сторін показує на те, що обидві сторони зняли рукавички з рук і мають.

Не можна ж починати де-не-будь. Англія і Франція вже вели три офензиви. Три офензиви на заході і з них один великий пшик. Четвертий раз не єміє так бути, бо й Англія і Франція хочуть мира. Мира Ім дай!—вони мира

Гельферіх в палаті панів в Берліні, заступаючи райхсканцлера на засіданню.

"Ніхто і нічо не вирве нам успіху з рук. Ми важили і недоважували а врешті рішили ся".—казав він.

"На англійській рилі рішить ся віна".

Ще перед війною ми збиралі з поля бітви в Німеччині 460 фунтів на голову, а Англія лише 60 фунтів; бараболі в Німеччині було 1100 фунтів на голову а в Англії 300 фунтів; в Німеччині було 320 волів на 1000 населення на заріз а в Англії 260, свиній було в Німеччині 370 на 1000 душ а в Англії 80. Німеччина показала світові в протягу двох літ війни, що вона може сама зі свого хазяйства вижити а Англія потребує чотири п'ятини їди спровадити із чужих країв... Коли кожний виповнить свій обовязок,—а Німець виповнить обовязок,—то 1917. рік зломить англійське тиранство на морі і отворить німецькому народові браму до вольної й великої будуччини".—Се дуже певно висказані думки, але можна сподівати ся, що вони певно й виповнять ся. Желізна воля Німців, здає ся, все переможе.

Зате в білого царя

щось не доладу в дома. Мали скликати думу,—тепер відкликали. Зі Штокгольму доносять, що міністер президент Голіцин має уступити, а на його місце має прийти Покровський, теперішній заграницький міністер. А на місце Покровського має вернути давній Сазонов.

У Фінляндії, як доносить із Гетебурга: "Гандельс-об-Сідефартс-Тіденде" викрили тайний революційний кружок. Доси арештовано 100 осіб.

Із Копенгагена знов доносять, що арештовано 11 соціалістичних послів до думи, бо вони мали приготувати революційний план, який мав би був захопити цілу Росію.

На міністра маринарки Грігоровича мали напасті двох людей на улиці, але він револьвером оборонив ся. От герой!

В Іркутську загоріли склади вугілля і немає спромоги вгасити вогню, бо чогось там не хватает. Сподіються шкоди в самім вуглю на 30 мільйонів рублів.

До Архангельска, там де була експлозія, звіз російський уряд ріжну мішанину народів, щоби направляти пристань. Попри російського муника працюють Хінці, Перзи, Буряти (ізва байкальського озера із Іркутська), Остяки з над Енісеєм, Самоеди (з півострова Таймур і з над Печори) і другі степові або північні народи. Прямо вавилонська вежа. Не міг їх цар взяти на війну, то пігнав з лопатою і топором воювати в Архангельськ.

Щось антанови не везе.

Бельгійський міністер Вандервельде мусить уступити, бо ні з того, ні з цього оглух як пень.

Америка буде мати роботу в дома, бо на острові Куба коло Америки вибухнула революція і в Мексику починається стара революція на ново. На мексиканській границі прийшло до перепалок між Мексиканцями і Американцями. Ціріхський "Тагесанцайгер" доносить, що при тій перепалці вбито трох американських вояків.

Америка відкликала свої воєнні кораблі, які були в Хінах, але не попре їх до Англії а, здає ся, на Кубу і до Мексики.

Французький предсідатель рільничого союза, Плюхет, скаржиться, що осінній посів збіжки є три рази менший цього року, чим минулого року. Цей посів може принести найвище 45 мільйонів сотнарів а потрібно конечно 90 мільйонів. До того морози і брак гною ще зменшить жниво 10 до 25%.

В мирні часи до свого збіжка в дома привозено ізва граници ще за 150 до 200 мільйонів франків. В минулім році привезено ізва граници збіжка за один мільярд франків.—Гарно; а що то буде, як Німці не дадуть привезти?

Італійська: "Коррієре делла серра" репетує, що Німці придумали якісь там нові літаки із зовсім новою конструкцією і що італійські літаки не годі міряти ся із німецькими літаками. За те англійський льорд Ліпон в палаті панів в Лондоні

потішає

своїх союзників, що десь за шість тижнів (отже точно на 29. марта) Англія вийде з якимсь таким средством, що Німеччина мусить сховати свої підводні лодки, коли хоче мати хоть одну цілу.

Правда, на совіті все можливе, але на ту потіху Ліпона можна сказати: "Блаженні віруючі, бо їх є царство небесне"—а що буде на землі, то ще не знати.

Де що про конституцію.

(Далі).

Як ми уже знаємо, конституція повстала з чисто практичних мотивів. Появлення її вимагало тодішнє життя, яке давало до зрозуміння, що лише конституційна управа державою, може довести державу до кращого життя, розвиваючи її зі всіх культурних боків.

Чому власне конституція має за собою такі наслідки, як розвиток культури, цівілізації і т. д., зараз стає ясним, наколи ми розберемося в принципах її вимогів і правах, які дає конституційна управа.

При конституційному ладу кожна група людей і кожна людина зокрема може виявити свободно свої здібності, свої знання і предкласи свої думки загалу, который скоріше розуміє їх, чим розуміють люди, в інтересах котрих є лішень стояти на зверху, заправляти державою, користуючи старими звичаями і поглядами, колишніх феодальних відносин.

Узнання конституційного строю так скоро привилося народові, що зараз починають використовувати ся, як оружие всіх засобів, які дає такий устрій.

Самим сильним средством боротьби в тодішні часи був

мітінг.

Під словом мітінг у нас розуміють політичні зібрання, але як щось незаконне, незпечне, де обговорюють ся ріжні політичні питання проти уряду.

Слово "мітінг" значить по англійськи зібрання, і других значин їому не приписувають.

В кожній конституційній державі народ має право на зібрання—"мітінг", але це право обставлено де якими границями і формальностями, без яких таке зібрання не може відбути ся.

Такі зібрання наперед мусять бути дозволені урядом. Від того, хто бажає зібрати мітінг, вимагають пояснення, коли, де має відбути ся мітінг, що на ньому буде обговорювати ся, кілько буде присутніх і т. д. А в деяких державах такі мітінги спеціально обговорюються в законах.

В Англії ніяких формальностей не має і ніяких розширення на скликання мітінга не потребується. Право на зібрання трактується ся після англійських поглядів на свободу особи дуже просто.

Таке трактування видається нам, призвичасним до абсолютизму, незвичайно дивним, але Англійців, который свободу горожанина ставить вищим по над усе, порівнюючи свободу особи з правом на життя, і як житте ніхто не має права відобрести, так само не має права відобрести свободу.

Трактування права на мітінг у Англії видає з логічних виводів, Англійці кажуть: наколи кожний свободний горожанин може говорити ійти куди йому забажається ся; має право страйкати ся зі своїми знайомими Петром або Гаврилом і балакати про що їм хочеться, то чому не можуть іти, зустрічати ся і балакати, то, тисяча Петрів і Гаврилів?

Чому не можуть ті ж Петро і Гаврило радити ся над життєм в державі, висловлюючи свої погляди, і чому не можуть звернути увагу на те, чого в державній машині бракує? Хто може відобрести від них мову, якою вони наділені природою?

Абсолютно ніхто, відповідає сам собі Англієць.

Із такого трактування повстало право на зібрання—"мітінг".

У нас в Росії таких мітінгів абсолютно неможливо устроювати не тільки для обговорення політичних питань, а навіть неможливо зібрати ся в великій кількості для обговорення яких інших питань без дозволу на те поліції.

Мітінг є сильне оружие в руках народа. Мітінг має таке значине в державному житті, як політична преса, через яку критикують ся державні реформи, закони і т. д.

Кожний Англієць, чи то робітник, чи то лорд, наколи помітив хібу в державній машині, має право зібрати мітінг, на котрому предкладає свої застереження, і пропонує свої реформи. Всі його слухають, наколи він має рацію, розводить ся діскусія, і ціла держава говорить про це. Але наколи хто виступає з дурницю, його засміють, або розійдуться ся, не дочекавши ся кінця промови.

Парламент пильно прислухається ся до бажання і діскусій на таких мітінгах і зі своєї стороны обговорює порушені на них питання.

Майже всі головні реформи Англії можуть завдячувати мітінгам.

Яку силу мають народні віча, можна судити по слідуючим прикладам:

В 1763. році народ був обурений великим налогом на цукор. Справа тягнала ся дуже довго, бо парламент не хотів іти на зустріч народним домаганням. Але в кінці кінців, коли в цілій Англії почали збирати ся з приводу цього мітінги, налог скасували.

В 1779. і 1780. роках народ вимагав через мітінги припинення війни з Америкою.

У 1795. і 1819. величезні мітінги по 8000 присутніх добивалися загального виборчого права.

В XIX віці мітінги остаточно узнаються оружием політичного життя. В цьому віці багато переведено реформ через мітінги. Правительству подавалися протести з підписами, котрих було до 3.300.000.

Із цих не багатьох прикладів, ми можемо уявити силу таких мітінгів. В Англії нема тайних гуртків, як у нас в Россії. Пощо людям хотіти ся, коли вони мають право явно збирати ся і висловлювати свої думки.

Безумовно, що правительству такі мітінги не подобаються, ся, бо на них збиряються люди переважно невдоволені істнущим положенням, а разом з цим і самим правительством.

Правительство всіма силами намагалося розганяти мітінги і для цього вживало поліцію і військо. Але з часом законами англійської держави призналося право народу збирати ся на мітінги і за розігнання їх гостро карається.

Услівія так обговорені, що правительство не в сили стати йому на перешкоді і мусить правити так, як того бажає народ.

(Далі буде).

О. Глевкій.

ВСТАВАЙТЕ!!.

Вставайте всі, поки не пізно,

Поки вогонь святий пала.

Ідти вперед! ідти скорійше,

Бо кат вогонь вже залива!..

Ідти! Не дайте загасити
Святий вогонь на вітварі,
А то віками знову прийдеться
Конати всім у темноті...
.

Скорійше, скорійше у храм спішіте—
У руки гострі мечі!..

Святий вогонь всі стережіте

Щоби не згас на вітварі!..

М. Чалий.

Москалі крадуть.

"Вістник Союза Визволення України" подав слідчу вістку: "загально-російський збід учительів московської мови в середніх школах при участі представників Академії Наук ухвалив одноголосно домагати ся зреформування дотеперішньої московської правописи (і і заступити через і, викинути є і ѿ). Поодинокі бієздники вказували між іншим на трудності, які спровали дотеперішня правопис у школі, на мільйоні видалки на зайве ї т. ін."

Що це значить? Це значить, що Москалі крадуть нашу правопис. Вони украдли нашу історію, вкрали найдібніші сині України, як Гоголь, вкрали нашу літературу, а тепер крадуть правопис. Все крадуть і тут же не червонючи брешуть, що все їхнє.

Воно правда, що викинене не потрібного є і інші гарна річ сама по собі, але негарно для Українців. Ця зміна буде їх оружием проти нас, мовляв, що московська правопис майже нічим не ріжнитиметься від української, за виймком букви є, с та ще деяких складних букв, як ѹ, ѿ, ѿ.

На перший погляд ця реформа мов би не обходиться нас, але в глибині самої зм

ЗАХЛАННІСТЬ МОНГОЛА.

Один із потомків північних монголів „нарицький Менчикоф“ не затратив ще доси давніх татарсько-монгольських інстинктів і проявляє свій смак ненажерного дикуна на нашу кров.

В однім із чисел „Нового Веселі“ із 17(30) січня 1917. на третьій сторінці, каже він, що Росія мусить „обединити ся“, як обединяються Сербі, Болгарі і другі народи. Для того обединення Росії конче треба всхідної Галичини і Буковини, бо ті краї є найстаршими коріннями „Русі“.

Те правда, що ті краї є найстаршими коріннями тих наших предків, яких ми, Українці, являємо ся внуками. Але монгол „Менчикоф“ повинен знати, що північні монголи знищили тих наших предків і тіж монголи не можуть числити наших предків своїми коріннями.

Іде ту може бути бесіда про „обединення“? Чи можливе „обединення“ славянинів із монголом? Природна річ, що ті славянини, котрих монголи колись завоювали і затроли наш корінь, мусить колись відсахнути ся від монголів.

Через те зась тобі, монголе Менчикоф, до коріння нашів батьків, бо ти лише непотрібний монгольський гриб на нашему корінні.

Сатира.

Жив на світі мужичок
Темний, не письменний,
А у нього був бичок
Шкодаръ престрашенній.
Захотіло ся бичку
Розумним зробить ся,
І сказав він мужичку,
Що хоче учить ся.
Зрадів бідний мужичок—
Дас свою згоду—
„Лиш біда що ти, бичок,
Звірячого роду“.
Бичок дуже захуривсь
З такої промови
І пустив ся зі всіх ніг
На тік до полови.
Лиш наїв ся, зараз став
Розумніший пана,
Во копитцем написав
Байку про чабана!..

Гвоздик.

В робітничім кварталі.

(Правдива подія).

„Гарно, дуже гарно!—мовила баба Олена, і її старе зморщене лицо засяло задоволеністю, високі губи зложилися в усмішку і шепотіли далі: „Га,—я ще вмію урядити помешканне! Мій льюкатор не буде мав на що нарікати. Ліжко славне, покривало тепле, кімната гарно виглядає. Сама примошу ся в кухні на старім прапорцівськім ліжку, накриватиму ся старим покривалом... Охо—хо! Чи багато старій треба? Шматок хліба та ложку страви тай усе...“

Старечі підсліпуваті очі перебігали з річи на річ, уважно розглядаючи вбоге, але порядно прибране старою помешканні. Промінь сонця упав кріз шибку на підлогу, скочив на тапчанчик, на стіл, на якому заблищав годинник, і з рештою освітив бабине лицо. „Гарно!— почала знов стара,—колись то...—Якби могла ще працювати, не потребувала б просити запомоги“.—Очі її з жалем перебігли по сухих запрацьованих руках. „Ніколи через ціле життя не простилися ці руки за милостинею“.

Коли Павлина Іванівна додержала обіцянки та замовила за мене слівце в обществі запомоги бідному населенню, то може якось пережила б ці тяжкі часи. Вона ж, прецінь, має там вагу“... Стара самітня жінка заспокоювала ся такими ж старими надіями. Вона гомоніла тай гомоніла. Обережно розправила й наліпила на вікно картку з оповіщенням, що тут винаймається кімната для одинокого. Ще раз оглянула кімнату і зісталася ся нею задоволена.

Найшов ся й льюкатор: молодий, веселий робітник з порту. Радо пристав на виставлену бабою не високу ціну і замешкав. Що рана готовила стара Олена своїму льюкаторові каву і дивилася ся, як він молодими зубами відкусував хліб, запивав його кавою і спішив на роботу.

Минув тиждень, і стара помітила, що не може звести кінці з кінцями. Та все ще льюкатор діставав що рана свою порцю хліба та каву, хотів баба Олена давно вже живила ся пе-

ревареною по третому разі кавою та останками з льюкаторового столу.

Стара чекала, а дні минали.

Від общества ні жадно чутки. „Невже Павлина Іванівна так скоро забула мене... За молодих літ я часто лишала власних дітей і прислуживала її гостям, там і руки мої зпрацювали. Та ні! Вона певно зробить щось, аби я стара дісталася хоті маленку запомогу... Чи мені піти ще раз до неї.—Ні... Я не жебрачилася в моїм життю.—Почекаю“. І стара чекала і чекала, а сили лишали її немощне тіло. З рештою одного дня стара почула стук у двері і здрігнула ся.

„Хто б се? Кому я потрібна.

Невже довго очікувана поміч.

В кімнату вступив високій огорядний пан. Гладко виголене сите лице, гарна одія, поводжене вказували на його високе вроджене і на не привічаність заглядати до таких помешкань, в яке щойно прийшов:

„Чи тут мешкає Ольга Батрачкова?“

„Так, так,—просу пана, чим можу служити?“

„Ви просите від нас запомоги, але ми особисто оглядуємо опікуемих. Для цього я прийшов.“

„О, прошу ласкового пана...“

„Ви не маєте рідні?“

„Зісталася ся самітня, пане, чоловік умер перед десятьма роками. Мала дві доньки, та... Бідні діти не мали чого юсти дома і пішли десь у світ. Не чую про них від довшого часу. Бідні, бідні діти... а світ такий злив... що з ними стало ся?“

І стара покачала сивою головою.

„Не гарно, коли діти забувають про батьків, але часто батьки самі в тім винні, що так виховують своїх дітей!“

„О, пане, мої дівчатки виховані гарно, чесні, набожні, але злідні, злідні...“

„Ваше помешканнє виглядає досить гарно—тягнув далі пан, міняючи напрямок розмови.

„А-а, і вам се подобає ся“—радо стямыла ся стара, і маленка гордість заворушила ся в її старім серці.

„Скажить, се майно належить вам?“

„Так, це все, що мені лишилося від кошильного життя. Сю кімнатку я винаймаю, а сама...“

„Ви наймаєте? То ви ще маєте засоби до життя!“

„О, пане, я вже стара, не можу працювати!“

„Але ж наше „общество“ не так багате, щоби помогати тим, що можуть ще жити без нашої помочі!“

Пан повернув ся і взяв ся рукою за клямку.

„Пане, любий дорогий пане!“ і стара в розпушці входила ся за рукав його пальта. Вона не могла і не хотіла вірити, що так нагло відняли в неї надію на поміч.

Пан обернув ся і розтягуючи слова, виразив промовив:

„Вибачте, мені дуже прикро, що мушу вам відмовити в нашій помочі!“

Цокнула клямка, і баба Олена довго ще стояла на однім місці самітня, стара, безпомічна.

Пару днів після цього до дверей баби Олени постукав поштальон, але йому ніхто не відповів, і він пішов далі. Прийшов і другого дня, але двері знов були замкнені. На стук вийшов із іншої кімнати льюкатор.

„Чи ви до старої?“ запитав він.

„Так, чи може вона вже вийхала?“

„Ні, стара не має куди вийхати, але щось з нею не добре, вже другий ранок вона не готовить мені каву, а перш цього не було!“

Рішили виломати двері і довідати ся про стару. Під напором двох сильних мужчин відскочила клямка, і двері розчинилися. На старім зпороянівім ліжку лежала стара Олена. Руки були розкидані в сторони. На лиці захлонув відбиток тихої радості і примирення з цілим світом. Ніби в останню хвилю життя вона все зрозуміла і зі всіми незгодами помирила ся. Почтальон зняв шапку, перехрестив ся і положив на стіл оповістку на десять карбонів. Чи то була запомога від „общества“, чи може одна з дочок так не в час згадала про матір.

Пахом.

РІЖНІ ВІСТИ.

РОСІЙСЬКІ УКРАЇНЦІ В СПРАВІ МИРОВИХ ПЛЯНІВ ВІЛЬЗОНА.

Союз визволення України вислав до амбасадора північно-американських Сполучених Держав у Відні письмо такого змісту:

„Ваша Ексцепленція! У відрученім письмі Президента північно-американських Сполучених Держав до Сенату з дня 22. січня с. р. піднесено велике слова про волю всіх народів і право кожного народу до самостійного державного життя.

„В звязку з проголошенням цих великих слів позволяємо собі звернути увагу п. Президента, що під російським пануванням стояле в неволі великий 35 мільйоновий український народ, позбавлений елементарних національних прав, навіть права уживання своєї мови в письмі і слові; що Росія, вирушивши ніби то на визволення австрійських Славян та зайнявши Буковину й частину Галичини, заселені Українцями, що користуються під австрійським пануванням зі свободи національного розвою, знищила тут придбання української національної культури, аж до заборони українського слова.

„Український народ в Росії все змагає до самостійного державного життя, і згадане письмо п. Президента управлює нас до надії, що ті змагання знайдуть попереднє у п. Президента, згідно з проголошеною ним засадою свободи і рівності народів.

„Прошу передати се наше письмо Вашому Правительству“.

ЩО МОЖЕ ЗРОБИТИ АМЕРИКА, ЯК НОГИЙ СОЮЗНИК ПОРОЗУМІННЯ?

Це питання Німці розбирають постільки, поскільки хотять доказати Америці, що її виступ немає абсолютно ніякого значення для осередніх держав.

Наколи б прийшло до війни, то Америка в 1917. не змогла б вислати великих частин військ до Європи, бо армія, яка є в Америці, мусила б лишити ся і служити фундаментом для творення нових військ.

Крім того, достави Америкою амуніції мусили би скоротити ся, бо амуніцію потребувала би сама Америка, а ще до того Америка мусить числити ся з тим, що ні жаден корабель не пристане до берегів Європи, бо буде затоплений підводними човнами.

Прилучене американської флоти до союзників теж не мало би користі, бо до тепер злучена англійська, французька, італійська і т. д. флота не може нічого вдягти, бойтися показати ся в морі, а на відворот цілим морем опанувала Німеччина своїми підводними човнами. Отже осередні держави зовсім не турбуються виступом Америки.

При цій нагоді радять Німці Америці як у відповідну хвилю порахувати ся з Японією, котра стає страшним конкурентом Америки в промисловості. Розрив між Америкою і Японією неминуче мусить уродити ся і як раз в цей час військова перевага є за Америкою.

16. ЛЮТОГО.

Як доносять часописи в Іркутську уже більше як 8. днів горить кам'яний вугіль, приготований для обслуги Сібірської залізниці. Є цілком немислимим річю потушити цю страшну пожежу. Всі бояться ся, що згорить увесь запас, який коштує до 30. мільйонів рублів.

16. ЛЮТОГО.

Копенгаген. Російські часописи пишуть, що 11 соціалістичних послів до Державної Думи, які належали до головного воєнного комітету, обвинувачують ся в тім, що виробляли пляни, по яким вся Росія мала бути захоплена революцією.

17. ЛЮТОГО.

По відомостям із Петербурга, які приносять „Petit Parisien“ міністер презідента Голландії не дає Державній Думі вести широких політичних дебатів.

ВНУТРІШНЯ ПОЗИЧКА.

В Росії ухвалена нова внутрішня позичка в 3. мільярди рублів.

Державний банк бере на себе 1. мільярд і 200. мільйонів; приватні банки—100. мільйонів. Невідомо, хто ж підписав ся на решту 1. мільярд і 700. мільйонів рублів. Населення таке бідне, що нічого й думати, щоби розкупило білєти, промисловість не розвинена, а гроші лежать у таких кишенях, властителям яких справа російської держави остаткові важна, як торішній сніг.

дорожні роботи 168.614 люда, на гірські роботи, на копальні, на фабрично-заводські 293.968 л.; на городські і земські—27.857 л., на лісні, гідротехнічні і т. д. 35000 л.

ЗАКРИТТЕ КАТЕРИНОСЛАВСЬКОЇ „ПРОСВІТИ“.

„Русское Слово“ з дня 21. січня с. р. доносить з Петрограду:

Нині міністер ви. спр. А. Д. Протопопов одержав телеграму від Катеринославського губернатора, який повідомляє, що він призначив конечним закрити українське товариство „Просвіта“. Розпорядок закрити товариство губернатор уже видав. Мотиви закриття в телеграмі не подані.

ВІДЗНАЧЕННЯ УКРАЇНЦЯ МОСКАЛЯМИ.

„Ukr. Korrespondent“ доносить, що Петербургська академія наук признала на внесені професора Київського університету і дійсного члена наукового товариства ім. Шевченка в Київі Володимира Переца умершому 26. мая минувшого року у Львові українському апостолові і ученику Др. Іванові Франкові за його твір „Студії на області української народної пісні“ високу премію. Премію передасться ся по закінченню війни родині помершого. (Що скаже супроти цього Меншіков? Прим. ред.)

СКЛИКАННЯ ДУМИ.

Петербург, 19. лютого „Біржевия ведомості“ доносять, що російське правительство призначило остаточно скликання думи на 27. лютого. Всі міністри, між ними також і міністер внутрішніх справ, Протопопов, заповіли свою присутність при отворенню сесії, однак при найменших ворожих для правительства виступах полишути засідання. Правительство не виступить зі своєю програмою, лише вкаже на рескрипт (розпорядок) царя. Питання нових виборів до думи буде залежати від становиска думи до правительства.

ВІЙНА.

ЗАХІДНИЙ ФРОНТ.

16. лютого при наступі на Фе височину в 185 м. німецькі війська заняли 4 ворожі лінії протягом 2600 метрів довжини і 800 метрів ширини. Крім цього взяли 20 скорострілів, один заряд до кидання мін і полонили 21 офіцерів 837 французьких жовнірів.

Змагання французів відобрести стражені лінії не довели ні до чого.

17. і 18. лютого гарматна стрілянина і діяльність літаків.

19. лютого Англійські настути потерпіли невдачу. На лінії Анкре Німці взяли в полон 130 жовнірів і 5 скорострілів.

СХІДНИЙ ФРОНТ.

На південний захід від Дінабургу німецькі війська робили наступи на російські лінії і взяли 50 полонених. Останніми днями панує спокій.

УКРАЇНСЬКИЙ ФРОНТ.

В околицях Луцка російські настути безуспішні.

РУМУНСЬКИЙ І МАКЕДОНСЬКИЙ ФРОНТИ.

На цих фронтах крім невеликих суперечок між розвідчиками, нічого нового.

Хроніка тaborового життя.

— Соціальна секція. 18. лютого від 2. години по обіді Соціальна секція відбула чергове своє засідання, яке прийняло нових членів, осягнуло інформації про утворення „Робітничого професійного гуртка друкарів Раштатського табору“. Ця професійна організація повстала по ініціативі членів Соціальної секції. Маючи самостійне істновання вона все буде в найтіснішій звязі з Соціальною секцією.

Прибувши голова організаційного комітету на висловлене раніше жадання секції дав пропозиційний звіт з діяльності комітету з застеженням подати справжній докладний звіт, як тільки дістане нагоду порозуміти ся з іншими членами та спровадить необхідні матеріали.

У звіті подано, що комітет уложив програму і статут партії, які уже давно приняті референдумом; проект аграрної програми подав на обговорення секції; національної програми не може укладати доки не вирішить ся доля України, бо тепер перспективи страшенно не ясні.

Великої політичної акції комітет зробити не міг тому, що в цей час наш народ, як і багато великих націй, стоїть перед питанням за дальнє істновання і тому всюди панує громадське підприємство.

Як на результат організаційної та агітаційної праці комітета передовсім можно вказати на самоуправу. Крім того така ж секція є у Зальцведелі і організація в Венціярі, яка хотіла не с тепер складовою частиною партії, але подає надії на прієднання.

Комітет видав уже 3 брошури. Тепер комітет має зорганізувати своє видавництво „Робітник“—що має видавничий, літературний діяльністі надати більшу інтензивність.

Фінанси в такому стані: гроші від видання „Робітничого пропору“ до цього часу у „С. В. У.“, але є надія зібрати їх звідти. Крім того 340 марок положені у Магдебургський банок.

— Соціальний семінар. 16. лютого від 7. год. вечером в учительськім бараці соціальна секція відбула свій семінар. Пр. М—з, продовжуючи виклади на основі книжки Моргана „Первісне суспільство“, обрисував дві форми родинного життя. Після викладу до дискусії і запитів ніхто слова не забирає, чекаючи прибувшего т. Б—зі. Певне, що приїзд старого діяча незвичайно важне і радісне для табору явище. Присутні якось піднялися ся на дусі, прояснили ся. Взаємні привітні промови скінчилися, переспівали багато українських революційних пісень, а все не хотіли розходити ся.

— Українське православне братство. 18. лютого від 4. години у кімнаті при великий салі „Українське православне братство“ відбуло надзвичайне загальне зібрання.

По представлению, зробленному п.-от., заєднання вирішило домагати ся від Генеральної Ради признання за братством права посыпати до Ради представників після ключа, призначеноого для таборових національно-культурних організацій. Реферат по цьому призначено т. К—му, который і має виступити на слідуючому засіданні Генеральної Ради

Провід загальних викладів про виховання, які робить тепер пан-отець по заряду Просвітній Раді вирішило братство перебрати на себе.

Ухвалено віддрукувати статут у 500 примірниках.

— Клуб „Відродження“. 18. лютого від 10. години рано члени Клуба „Відродження“ мали чергове загальне зібрання, на якому були прийняті звіти: клубової старшини, контрольної комісії і комісії по урядженню свят. Засідання приняло 14 нових членів. Вибрана нова клубова старшина і контрольна комісія.

— Шкільна Рада. В суботу відбулося чергове засідання Шкільної Ради. Подані були звіти з діяльності поодиноких членів. При звітах подавала ся всіма членами думка про те, щоби той спосіб подавання науки, який вже через два тижні триває в таборі, а іменно: вся школа збиралася ся в один барак і там відбуваються загальні виклади,—продовжувати ще, доки не настане тепло. Учні на виклади ходять, навіть, в більшій кількості чим раніше.

— Генеральна старшина відбула своє чергове засідання в суботу від 4. години.

— Просвітна Рада на своєм засіданні у понеділок обговорювала справу відділів головної бібліотеки. Призначенні особи для щоденних загальних читань у лікарні.

— Національна секція у понеділок на семінарі продовжувала діскусію, що до організації сільської управи.

До січовиків 1. Запорож. полка Т. Шевченка.

Ми дістали нові січові відзнаки з металю.

Вигляд значка такий: форма щита, на якім відніс лев на синім полі.

Відзнака коштує 65 пфенігів і січовикам, бажаючим мати відзнаку свого полка, буде висплати ся по присильці її вартості.

Отаманна старшина.

СПИС

жертв, які одержали від робітничих команд і полонених на буцьлю пам'ятника і на ріжні просвітні цілі.

Баварія, табор Гермергайл (пфальц), село Більгайм.

Від тов.	507 Казмерук	на школу	— м. 60 п.
"	287	"	— " 40 "
"	845 Гольдштайн	"	— " — "
"	419 Тітов	"	— " — "
"	55 Бурцов	"	— " — "
"	209 Шептухен	"	— " — "
"	208 Омельченко	"	— " — "
"	537 Шемшуренко	"	— " 20 "
"	38 Мартынов	"	— " 50 "
"	481 Іполітов	"	— " — "
"	34 Яковлев	"	— " 60 "
"	31 Пальхін	"	— " — "
"	454 Ясинський	"	— " 50 "
"	496 Смирнов	"	— " 50 "
"	252 Тітов	"	— " — "
"	76 Афонін	"	— " 50 "
"	32 Бондаренко	"	— " — "
"	213 Генералов	"	— " 50 "
"	210 Гаврилов	"	— " — "
"	38 Коваленко	"	— " — "
"	499 Корнілко	на пам'ятник	— " — "
"	91 Зуев	"	— " 50 "
"	218 Біленко	"	— " — "
"	15 Землянов	"	— " 30 "
"	329 Самович	"	— " 30 "

Деревня Сонтергайл.

Від тов.	445 Ігнатенко	на школу	1 м. — п.
"	382 Горбачов	"	— " 40 "
"	438 Неведров	"	— " 40 "
"	268 Родін	"	— " 50 "
"	557 Великохатко	"	— " 40 "
"	439 Петрій	на пам'ятник	— " 50 "
"	437 Івченко	"	— " 60 "
"	268 Родін	"	— " 40 "
"	547 Моврешко	"	— " 50 "
"	447 Павленко	"	— " 55 "
"	446 Курганський	"	— " 60 "
"	442 Іщенко	"	— " 60 "
"	448 Рудник	"	— " 60 "
"	441 Ткаченко	"	— " 40 "
"	80 Яковенко	"	— " 30 "

Село Цайскам.

Від тов.	505 Гимошенко	на школу	1 м. — п.
"	390 Єсіев	"	— " — "
"	518 Дмитров	"	— " 50 "
"	134 Кандібин	"	— " 50 "
"	177 Високосов	на пам'ятник	1 м. — "
"	468 Сук	"	— " — "
"	473 Соколов	"	— " — "
"	518 Пояцика	"	— " 60 "
"	117 Юдіцький	"	— " 5